TIESAS SPRIEDUMS (otrā palāta)

2011. gada 21. jūlijā *

Lieta C-503/09

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu saskaņā ar LESD 267. pantu, ko *Upper Tribunal (Administrative Appeals Chamber)* (Apvienotā Karaliste) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2009. gada 16. novembrī un kas Tiesā reģistrēts 2009. gada 4. decembrī, tiesvedībā

Lucy Stewart

pret

Secretary of State for Work and Pensions.

TIESA (otrā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs H. N. Kunja Rodrigess [*J. N. Cunha Rodrigues*], tiesneši A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*] (referents), A. Ross [*A. Rosas*], A. O'Kīfs [*A. Ó Caoimh*] un P. Linda [*P. Lindh*],

* Tiesvedības valoda — angļu.

ģenerāladvokāts P. Kruss Viljalons [*P. Cruz Villalón*],
sekretāre S. Stremholma [*C. Strömholm*] administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2010. gada 24. novembra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— L. Stjuartes [*L. Stewart*] vārdā — P. Stjuarte [*P. Stewart*], likumiskā pārstāve, kurai palīdz R. Drabls [*R. Drabble*], *QC*,

— Apvienotās Karalistes valdības vārdā — H. Volkere [*H. Walker*], pārstāve, kurai palīdz T. de la Mare [*T. de la Mare*], *barrister*,

— Eiropas Komisijas vārdā — V. Kreišics [*V. Kreuschitz*] un N. Jerela [*N. Yerrell*], pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2011. gada 17. marta tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes 1971. gada 14. jūnija Regulas (EEK) Nr. 1408/71 par sociālā nodrošinājuma sistēmu piemērošanu darbiniekiem, pašnodarbinātām personām un viņu ģimenēm, kas pārvietojas

Kopienā, redakcijā, kas grozīta un atjaunināta ar Padomes 1996. gada 2. decembra Regulu (EK) Nr. 118/97 (OV 1997, L 28, 1. lpp.) un kas grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2005. gada 13. aprīļa Regulu (EK) Nr. 647/2005 (OV L 117, 1. lpp.; turpmāk tekstā — "Regula Nr. 1408/71"), 4. panta 1. punkta a) un b) apakšpunktu, 10. panta 1. punktu, 19. un 28. pantu.

2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar tiesvedību starp Lielbritānijas pilsoni L. Stjuarti, kura dzīvo Spānijā, un *Secretary of State for Work and Pensions* [darba un pensiju lietu valsts sekretārs] par to, ka minētais valsts sekretārs atteicās L. Stjuartei piešķirt īstermiņa darbnespējas pabalstu jauniešiem invalīdiem.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesiskais regulējums

3 Regulas Nr. 1408/71 2. panta ar nosaukumu "Personas, uz kurām attiecas regula" 1. punktā ir noteikts:

"Šī regula attiecas uz darbiniekiem vai pašnodarbinātām personām un uz studentiem, uz kuriem attiecas vienas vai vairāku dalībvalstu tiesību akti un kuri ir kādas dalībvalsts pilsoņi vai kuri ir bezvalstnieki vai bēgļi, kas dzīvo kādā dalībvalstī, kā arī viņu ģimenes locekļi[em] vai viņus kā apgādniekus zaudējušie[m] ģimenes locekļi[em]".

4 Šīs regulas 4. pantā ar nosaukumu "Jautājumi, uz kuriem attiecas šī regula" ir noteikts:

"1. Šī regula attiecas uz visiem tiesību aktiem, kuri skar šādas sociālā nodrošinājuma jomas:

a) slimības un maternitātes pabalsti;

b) invaliditātes pabalsti, to skaitā pabalsti, kuru uzdevums ir saglabāt vai uzlabot pelnītspēju;

[..]

2. Šo regulu piemēro visām vispārīgajām un īpašajām sociālā nodrošinājuma sistēmām, kuras var būt gan uz iemaksām balstītas, gan uz iemaksām nebalstītas sistēmas [..].

[..]"

5 Minētās regulas 10. panta ar nosaukumu "Atteikšanās no noteikumiem par dzīvesvietu. Obligātās apdrošināšanas ietekme uz ieguldījumu atlīdzināšanu" 1. punkta pirmajā daļā ir noteikts:

"Izņemot gadījumus, kad šajā regulā paredzēts citādi, invaliditātes, vecuma pabalstus vai naudas pabalstus apgādnieka zaudējuma gadījumā, pensijas par nelaimes gadījumu darbā vai arodslimību un apbedīšanas pabalstus, kas iegūti saskaņā ar vienas vai vairāku dalībvalstu tiesību aktiem, nevar nekādā veidā samazināt, pārveidot, apturēt,

atsaukt vai konfiscēt tāda iemesla dēļ, ka to saņēmējs dzīvo citā dalībvalstī, kas nav tā dalībvalsts, kurā atrodas institūcija, kura ir atbildīga par to maksāšanu".

6 Atbilstoši Regulas Nr. 1408/71 10.a pantam ar nosaukumu "Īpašie uz iemaksām nebalstītie pabalsti" šīs regulas 10. panta un III sadaļas noteikumus nepiemēro speciālajiem, no iemaksām neatkarīgajiem pabalstiem, kas minēti šīs regulas 4. panta 2.a punktā. Personas, kam piemēro Regulu Nr. 1408/71, saņem šos pabalstus vienīgi tajā dalībvalstī, kurā tās dzīvo, un saskaņā ar šīs valsts tiesību aktiem, ciktāl šie pabalsti ir minēti šīs regulas IIa pielikumā.

7 Pamata lietā aplūkotais īstermiņa darbnespējas pabalsts jauniešiem invalīdiem nav ietverts minētajā IIa pielikumā.

8 Regulas Nr. 1408/71 III sadaļas I nodaļas ar nosaukumu "Slimība un maternitāte" 2. iedaļas ar nosaukumu "Darbinieki un pašnodarbinātas personas, un viņu ģimenes locekļi" 19. pants ar nosaukumu "Dzīvesvieta dalībvalstī, kas nav kompetentā valsts. Vispārīgi noteikumi" ir formulēts šādi:

"1. Tāds darbinieks vai pašnodarbināta persona, kas dzīvo kādā dalībvalstī, kura nav kompetentā valsts, un kas atbilst kompetentās valsts tiesību aktu nosacījumiem par tiesībām uz pabalstiem, attiecīgā gadījumā ievērojot 18. pantu, savas dzīvesvietas valstī saņem:

[..]

b) naudas pabalstus, ko nodrošina kompetentā institūcija saskaņā ar tiesību aktiem, ko tā piemēro.

[..]

2. Analoģiski 1. punktu piemēro ģimenes locekļiem, kuri dzīvo kādā dalībvalstī, kas nav kompetentā valsts, ja viņiem nav tiesību uz šādiem pabalstiem saskaņā ar tās valsts tiesību aktiem, kurā viņi dzīvo.

[..]"

9 Regulas Nr. 1408/71 III sadaļas I nodaļas 5. iedaļā ar nosaukumu "Pensionāri un viņu ģimenes locekļi" ir ietverts šīs regulas 28. pants ar nosaukumu "Saskaņā ar vienas vai vairāku valstu tiesību aktiem maksājamas pensijas gadījumā, kad nepastāv tiesības uz pabalstiem dzīvesvietas valstī", kura 1. punktā ir noteikts:

"Pensionārs, kuram ir tiesības saņemt pensiju vai pensijas saskaņā ar vienas vai vairāku dalībvalstu tiesību aktiem un kuram nav tiesību uz pabalstiem saskaņā ar tās dalībvalsts tiesību aktiem, kurā viņš dzīvo, tomēr saņem šādus viņam un viņa ģimenes locekļiem paredzētus pabalstus, ciktāl, attiecīgā gadījumā ņemot vērā 18. pantu un VI pielikumu, viņam būtu uz to tiesības saskaņā ar tās dalībvalsts tiesību aktiem vai vismaz vienas no to dalībvalstu tiesību aktiem, kas ir kompetentas attiecībā uz pensijām, ja viņš dzīvotu tādā valstī. [..]

[..]"

Valsts tiesiskais regulējums

10 Saskaņā ar 1992. gada Likuma par sociālās nodrošināšanas iemaksām un pabalstiem (*Social Security Contributions and Benefits Act 1992*, turpmāk tekstā — "*SSCBA*") 20. panta 1. punkta b) apakšpunktu darbnespējas pabalsts ir no iemaksām atkarīgs pabalsts.

11 No iemaksām atkarīgus pabalstus saskaņā ar 1992. gada Likuma 163. panta 1. punkta a) apakšpunktu maksā no Valsts sociālās apdrošināšanas fonda. Šim fondam nepieciešamos līdzekļus attiecīgo maksājumu veikšanai nodrošina, piemērojot *SSCBA* 1. panta 1. punktu, ar iemaksām, ko maksā ienākumu guvēji un darba devēji.

12 *SSCBA* 30.A panta 4. un 5. punktā ir paredzēts:

"4. Par katru darba nespējas laikposmu pabalsta saņēmējs var saņemt īstermiņa darbnespējas pabalstu par laikposmu, kas nav ilgāks par 364 dienām

5. Ja persona zaudē tiesības saņemt īstermiņa darbnespējas pabalstu saskaņā ar iepriekšminēto 4. punktu, tai ir tiesības uz ilgtermiņa darbnespējas pabalstu par katru turpmāko darba dienu šajā pašā darba nespējas laikposmā, kamēr konkrētā persona nav sasniegusi likumā noteikto pensionēšanās vecumu".

13 Īstermiņa darbnespējas pabalstu maksā, piemērojot *SSCBA* 30.B panta 2. punktā un 4. pielikuma I daļā noteiktās divu veidu likmes. Pirmo 196 dienu laikā piemēro zemāku likmi par to, kuru piemēro atlikušajām dienām 364 dienu laikposmā. Ilgtermiņa darbnespējas pabalsta pamatlikme ir augstāka par īstermiņa darbnespējas pabalsta augstāko likmi.

14 *SSCBA* 12. pielikuma 1. punktā ir noteikts, ka darbnespējas pabalstu nevar saņemt personas, kurām ir likumā paredzētas tiesības uz slimības pabalstu, kuru maksā šo personu darba devējs.

15 Tiesības saņemt darbnespējas pabalstu galvenokārt ir atkarīgas no tā, vai šis pieprasītājs ir izpildījis konkrētus nosacījumus attiecībā uz iemaksām. Tomēr personas, kuras jau jaunībā ir darbnespējīgas, atbilstoši *SSCBA* 30.A panta 2.A punktā noteiktajam ir tiesīgas saņemt darbnespējas pabalstu, neveicot iemaksas, ar nosacījumu, ka ieinteresētā persona:

"a) attiecīgajā dienā ir sasniegusi vismaz 16 gadu vecumu;

b) dienā, kas ietilpst darbnespējas laikposmā, persona ir jaunāka par 20 gadiem vai, atsevišķos gadījumos, jaunāka par 25 gadiem;

c) persona ir bijusi darbnespējīga laika posmā, ko veido 196 secīgas dienas tieši pirms attiecīgās dienas, vai arī agrākā dienā darbnespējas laika posmā, kurā šī persona bija sasniegusi vismaz 16 gadu vecumu;

d) attiecīgajā dienā persona atbilst nosacījumiem attiecībā uz dzīvesvietu Lielbritānijā vai uzturēšanos šajā valstī, un

e) [konkrētā persona] attiecīgajā dienā nav persona, kas iegūst izglītību pilna laika [programmā]".

16 1994. gada Noteikumu par sociālo nodrošināšanu (darbnespējas pabalsts) [*Social Security (Incapacity prestation) Regulations* 1994; turpmāk tekstā — "*SSIBR*"] 16. panta 1. punktā ir noteikts šādi:

"Nosacījumi atbilstoši [*SSCBA*] 30.A panta 2.A punkta d) apakšpunktam attiecībā uz dzīvesvietu vai uzturēšanos Lielbritānijā, kas attiecas uz ikvienu personu attiecīgajā dienā, ir šādi:

a) tās parastā dzīvesvieta ir Lielbritānijā;

b) šī persona nav pakļauta imigrācijas iestāžu kontrolei 1999. gada Imigrācijas un patvēruma likuma [*Immigration and Asylum Act* 1999] 115. panta 9. punkta nozīmē vai ir 5. punktā minētā persona;

c) šī persona uzturas Lielbritānijā, un

d) šī persona ir uzturējusies Lielbritānijā laikposmā vai vairākos laikposmos, kas kopā veido vismaz 26 nedēļas 52 nedēļu laikā tieši pirms attiecīgās dienas."

17 Saskaņā ar minētā 16. panta 6. punktu šiem nosacījumiem ir jābūt izpildītiem pieteikuma iesniegšanas brīdī.

Pamata lieta un prejudiciālie jautājumi

18 L. Stjuarte ir 1989. gada novembrī dzimusi Lielbritānijas pilsone, kurai ir Dauna sindroms. 2000. gada augustā viņa kopā ar saviem vecākiem apmetās uz dzīvi Spānijā, kur viņi kopš tā laika dzīvo. Viņai ar atpakaļejošu datumu, sākot ar šī pabalsta ieviešanas brīdi 1992. gada aprīlī, tika piešķirts iztikas pabalsts invalīdiem ("Disability Living Allowance"). Šis pabalsts saskaņā ar Regulas Nr. 1408/71 95.b pantā ietvertajiem pārejas noteikumiem viņai tika izmaksāts Spānijā.

19 L. Stjuartes tēvs, kurš pēdējo reizi strādāja Lielbritānijā 2000./2001. finanšu gadā, saņēma uzņēmuma pensiju un kopš 2009. gada oktobra saņem vecuma pensiju. Prasītājas pamata lietā māte kopš 2005. gada 25. jūlija saņem vecuma pensiju un pirms tam saņēma darbnespējas pabalstu.

20 Prasītāja pamata lietā nekad nav strādājusi un, visticamāk, nekad nevarēs veikt profesionālo darbību.

21 L. Stjuartes māte, rīkodamās kā savas meitas likumiskā pārstāve, iesniedza pieteikumu par īstermiņa darbnespējas pabalsta jauniešiem invalīdiem piešķiršanu viņas meitai, sākot no viņas sešpadsmitās dzimšanas dienas, jo no šī datuma viņa varēja pieprasīt minēto pabalstu. 2005. gada 24. novembrī *Secretary of State for Work and Pensions*, pamatojoties uz to, ka L. Stjuarte neatbilst nosacījumam par uzturēšanos

Lielbritānijā, noraidīja šo pieteikumu. Tai pat laikā prasītāja pamata lietā tika informēta, ka tik ilgi, kamēr viņa nespēs strādāt, attiecībā uz viņu tiks veiktas iemaksas sociālās apdrošināšanas fondā.

22 Prasītājas pamata lietā māte meitas vārdā iesniedza prasību par *Secretary of State for Work and Pensions* lēmumu. Tā kā šī prasība netika apmierināta, viņa iesniedza apelācijas sūdzību iesniedzējtiesā, norādot, ka Lielbritānijas iestāžu atteikums viņas meitai piešķirt minēto darbnespējas pabalstu neatbilst Savienības tiesībām.

23 Iesniedzējtiesa precizē, ka attiecīgais darbnespējas pabalsts, ņemot vērā visus apstākļus, kādos šo pabalstu piešķir, bieži tiek raksturots kā "darbnespējas pabalsts jauniešiem invalīdiem".

24 Turklāt no iesniedzējtiesas lēmuma izriet, ka prasītāja pamata lietā atbilst visiem nosacījumiem, kas nepieciešami, lai tiktu piešķirts īstermiņa darbnespējas pabalsts jauniešiem invalīdiem, izņemot *SSIBR* 16. panta 1. punktā noteikto nosacījumu saistībā ar prasību, lai parastā dzīvesvieta pieteikuma iesniegšanas brīdī un iepriekšējā uzturēšanās vieta būtu Lielbritānijā. Iesniedzējtiesa norāda, ka, lai arī *Secretary of State for Work and Pensions* prasītājas pamata lietā pieteikumu noraidīja, pamatojoties uz to, ka viņa sava pieteikuma iesniegšanas laikā nav uzturējusies Lielbritānijā, šo pieteikumu viņš varēja noraidīt arī, pamatojoties uz to, ka prasītāja neatbilst diviem pārējiem iepriekš minētajiem nosacījumiem.

25 Iesniedzējtiesa jautā, pirmkārt, vai īstermiņa darbnespējas pabalstu jauniešiem invalīdiem var uzskatīt par slimības pabalstu Regulas Nr. 1408/71 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta nozīmē vai arī par invaliditātes pabalstu šī 4. panta 1. punkta b) apakšpunkta nozīmē. Minētā tiesa uzskata, ka, ņemot vērā, ka prasītāja pamata tiesvedībā,

tāpat kā lielākā daļa [pabalsta] pieprasītāju, kuri atrodas tādā pašā situācijā, nekad nav strādājusi, attiecīgais pabalsts nevar tikt uzskatīts par slimības pabalstu, jo ar to netiek aizstāti nekāda veida ienākumi un tas netiek piešķirts ienākumu gūšanas pārtraukuma laikā. Turklāt iesniedzējtiesa uzskata arī, ka darbnespēja, kas piemīt prasītājai pamata lietā, nav īslaicīga.

26 Šī iesniedzējtiesa tāpat apstiprina šaubas attiecībā uz īstermiņa darbnespējas pabalsta jauniešiem invalīdiem kvalificēšanu kā invaliditātes pabalstu Regulas Nr. 1408/71 4. panta 1. punkta b) apakšpunkta nozīmē, jo [īstermiņa darbnespējas] pabalsts [jauniešiem invalīdiem] tiek maksāts ne ilgāk kā 364 dienas. Tomēr saskaņā ar minētās tiesas viedokli pēc šī laikposma prasītāja pamata lietā, tāpat kā daudzas citas personas šādā situācijā, varot saņemt ilgtermiņa darbnespējas pabalstu. Ilgtermiņa un īstermiņa darbnespējas pabalsts tādējādi, neraugoties uz tā iekšējo struktūru, esot unikāls.

27 Otrkārt, iesniedzējtiesa jautā, vai šī sprieduma 24. punktā minētie trīs nosacījumi ir saderīgi ar Savienības tiesībām.

28 Šādos apstākļos *Upper Tribunal (Administrative Appeals Chamber)* nolēma atlikt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai pabalsts, kuram piemīt īstermiņa darbnespējas pabalsta jauniešiem invalīdiem pazīmes, atbilstoši [Regulai Nr. 1408/71] ir uzskatāms par slimības pabalstu vai arī par invaliditātes pabalstu?

2) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir, ka šāds pabalsts ir uzskatāms par slimības pabalstu:

a) vai tādu personu kā prasītājas māte, kura pilnībā ir beigusi strādāt kā nodarbināta vai pašnodarbināta persona sakarā ar pensijas vecuma iestāšanos, tomēr var uzskatīt par "darbinieku" [šīs regulas] 19. panta mērķiem, jo viņa iepriekš ir strādājusi kā nodarbināta vai pašnodarbināta persona, vai arī ir jāpiemēro [minētās regulas] 27.–34. panta (par pensionāriem) noteikumi?

b) vai tādu personu kā prasītājas tēvs, kurš kopš 2001. gada nav strādājis ne kā nodarbināta, ne arī kā pašnodarbināta persona, tomēr var uzskatīt par "darbinieku" 19. panta [šīs pašas regulas izpratnē] mērķiem, jo viņš iepriekš ir strādājis kā nodarbināta vai pašnodarbināta persona?

c) vai prasītāja ir jāuzskata par "pensionāru" [Regulas Nr. 1408/71] 28. panta mērķiem, jo viņai ticis piešķirts pabalsts saskaņā ar [šīs regulas] 95.b pantu, neraugoties uz faktu, ka: i) šī prasītāja nekad nav bijusi nodarbināta saskaņā ar Regulas Nr. 1408/71 1. panta a) punktu; ii) prasītāja nav sasniegusi likumā noteikto pensionēšanās vecumu, un iii) Regulas Nr. 1408/71 piemērojamība personām attiecas uz prasītāju tikai kā uz personu, kam ir ģimenes locekļa statuss?

d) gadījumā, ja uz pensionāru attiecas Regulas Nr. 1408/71 28. pants, vai viņa ģimenes loceklis, kurš vienmēr ir dzīvojis kopā ar pensionāru tajā pašā valstī, saskaņā ar [šīs regulas] 28. panta 1. punktu, kas skatāms kopā ar [minētās regulas] 29. pantu, var pieprasīt kompetentajai iestādei, kas noteikta [šīs pašas regulas] 28. panta 2. punktā, izmaksāt viņam slimības pabalstu naudā, ja šāds pabalsts (iespējams) ir izmaksājams viņa ģimenes loceklim (un nav izmaksājams pensionāram)?

e) vai attiecīgajā gadījumā (ņemot vērā atbildes uz iepriekš minēto a) līdz d) punktu) tāda nosacījuma piemērošana, kas paredzēts valsts tiesību aktos sociālā nodrošinājuma jomā un saskaņā ar kuru sākotnējās tiesības uz slimības pabalstu iegūst tikai tās personas, kuras kompetentajā dalībvalstī ir iepriekš uzturējušās agrāk noteikto laikposmu, ir saderīga ar Regulas Nr. 1408/71 19. un/vai 28. pantu?

3) Vai gadījumā, ja atbilde uz pirmo jautājumu ir, ka šāds pabalsts ir jāuzskata par invaliditātes pabalstu, Regulas Nr. 1408/71 10. panta redakcija, kas attiecas uz "pabalstiem, kas iegūti saskaņā ar vienas vai vairāku dalībvalstu tiesību aktiem", nozīmē, ka dalībvalstis saskaņā ar Regulu Nr. 1408/71 joprojām var paredzēt nosacījumus šādu invaliditātes pabalstu sākotnējai iegūšanai, kas ir pamatoti ar dzīvesvietu dalībvalstī vai pierādījumiem par pieprasīto iepriekšējo uzturēšanos dalībvalstī noteiktu laikposmu, tādējādi liedzot prasītājai vispirms pieprasīt tiesības uz šādu pabalstu citā dalībvalstī?"

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

29 Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai tāds īstermiņa darbnespējas pabalsts jauniešiem invalīdiem, par kādu ir runa pamata lietā, var tikt uzskatīts par slimības pabalstu vai invaliditātes pabalstu Regulas Nr. 1408/71 izpratnē.

30 Sākotnēji ir jānorāda, ka šis jautājums tādējādi neattiecas uz vispārējo darbnespējas pabalstu, ko piešķir saskaņā ar Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes tiesībām, sistēmu, bet gan tieši uz darbnespējas pabalstu jauniešiem invalīdiem, kura raksturs un piešķiršanas nosacījumi, kā tas izriet no šī sprieduma 10.–17. punkta, ir atšķirīgi.

31 Saskaņā ar Regulas Nr. 1408/71 4. panta 1. punkta a) un b) apakšpunktu šī regula attiecas uz visiem tiesību aktiem, kuri skar sociālā nodrošinājuma jomas, attiecīgi — slimības pabalstus un invaliditātes pabalstus, to skaitā pabalstus, kuru uzdevums ir saglabāt vai uzlabot pelnītspēju.

32 Atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai pabalstu var uzskatīt par sociālā nodrošinājuma pabalstu, ja tas saņēmējiem tiek piešķirts, individuāli un diskrecionāri neizvērtējot personiskās vajadzības, pamatojoties uz likumā noteiktu situāciju, un ja tas attiecas uz kādu no riskiem, kas īpaši norādīti Regulas Nr. 1408/71 4. panta 1. punktā (tostarp skat. 2006. gada 21. februāra spriedumu lietā C-286/03 *Hosse*, Krājums, I-1771. lpp., 37. punkts; 2007. gada 18. decembra spriedumu apvienotajās lietās C-396/05, C-419/05 un C-450/05 *Habelt* u.c., Krājums, I-11895. lpp., 63. punkts, kā arī 2008. gada 11. septembra spriedumu lietā C-228/07 *Petersen*, Krājums, I-6989. lpp., 19. punkts).

33 Šajā lietā netiek apstrīdēts, ka tā tas ir pamata lietā aplūkotā pabalsta gadījumā, jo tā piešķiršana ir atkarīga no objektīviem kritērijiem, kas ar likumu noteikti *SSCBA* 30.A panta 2.A punktā, atbildīgās iestādes nav tiesīgas individuāli izvērtēt pieprasītāja vajadzības un šis pabalsts ir paredzēts, lai sniegtu nodrošinājumu attiecīgi Regulas Nr. 1408/71 4. panta 1. punkta a) un b) apakšpunktā paredzētā slimības vai invaliditātes riska iestāšanās gadījumā.

34 Turklāt netiek apstrīdēts, ka uz prasītāju pamata lietā ir attiecināma Regulas Nr. 1408/71 piemērojamība personām, kas ir noteikta tās 2. panta 1. punktā.

35 Kas attiecas uz pamata lietā aplūkotā pabalsta veida pareizu noteikšanu, no Tiesas judikatūras izriet, ka vienveidīga Savienības tiesību piemērošana nozīmē, ka jēdzieni, uz kuriem attiecas šīs tiesības, nemainās atkarībā no katras valsts tiesību aktu īpatnībām, bet ir pamatoti ar objektīviem kritērijiem, kas noteikti atbilstoši Savienības tiesībām. Saskaņā ar šo principu slimības pabalsta un invaliditātes pabalsta jēdziens Regulas Nr. 1408/71 4. panta 1. punkta a) un b) apakšpunkta izpratnē ir jānosaka ar mērķi piemērot šo regulu, nevis saskaņā ar valsts tiesību aktiem, kuros ir ietverti iekšējie noteikumi, ar kuriem šie pabalsti tiek paredzēti, bet ņemot vērā pašus Savienības tiesību aktu noteikumus, kuros ir paredzētas minēto pabalstu sastāvdaļas (šajā ziņā skat. 1980. gada 10. janvāra spriedumu lietā 69/79 *Jordens-Vosters*, *Recueil*, 75. lpp., 6. punkts).

36 Tāpēc, lai nošķirtu dažādas sociālā nodrošinājuma pabalstu kategorijas, ir jāņem vērā risks, uz kuru attiecas katrs pabalsts (2006. gada 18. jūlija spriedums lietā C-406/04 *De Cuyper*, Krājums, I-6947. lpp., 27. punkts).

37 Tādējādi, kā to pamatoti norāda Lielbritānijas valdība un Eiropas Komisija, slimības pabalsts Regulas Nr. 1408/71 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē attiecas uz risku, ka slimības laikā personai būs uz laiku jāpārtrauc konkrētas darbības.

38 Savukārt invaliditātes pabalsts minētās regulas 4. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē ir paredzēts galvenokārt, lai segtu risku, ka personai rodas tiesību aktā paredzētā invaliditātes pakāpe, ja pastāv iespēja, ka šī invaliditāte būs pastāvīga vai ilglaicīga (pēc analoģijas skat. 2006. gada 11. jūlija spriedumu lietā C-13/05 *Chacón Navas*, Krājums, I-6467. lpp., 45. punkts).

39 Iesniedzējtiesas šaubas par īstermiņa darbnespējas pabalsta jauniešiem invalīdiem klasificēšanu kā slimības vai invaliditātes pabalstu Regulas Nr. 1408/71 4. panta 1. punkta a) vai b) apakšpunkta izpratnē izriet no fakta, ka šis pabalsts izriet no valsts tiesiskā regulējuma, kurā ir paredzēta izmaksa divos posmos, pirmkārt, kā īstermiņa darbnespējas pabalsta izmaksa, kas nav ilgāka par 364 dienām, un, otrkārt, kā ilgtermiņa darbnespējas pabalsta izmaksa — uz neierobežotu laiku, līdz brīdim, kamēr pieprasītājs nav sasniedzis pensionēšanās vecumu.

40 Šai ziņā jāuzsver, kā to secina arī iesniedzējtiesa, ka prasītāja pamata lietā, tāpat kā lielākā daļa personu, kuras pieprasa īstermiņa darbnespējas pabalstu jauniešiem invalīdiem, nav spējīga strādāt un nekad nav veikusi profesionālo darbību. Šī tiesa uzskata, ka šī esot raksturīga iezīme pieprasītājiem, kuriem ir tiesības uz minēto pabalstu.

41 Iesniedzējtiesa arī uzsver, ka pēc tam, kad beigsies īstermiņa darbnespējas pabalsta jauniešiem invalīdiem maksāšanas termiņš, prasītāja pamata lietā, ņemot vērā viņas invaliditātes pastāvīgo raksturu, tāpat kā lielākā daļa personu, kurām ir tiesības saņemt šo pabalstu, nenovēršami saņems ilgtermiņa darbnespējas pabalstu.

42 No Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem izriet, ka, ja ir piešķirts īstermiņa darbnespējas pabalsts jauniešiem invalīdiem, tas pēc maksāšanas termiņa beigām tiek pārveidots par ilgtermiņa darbnespējas pabalstu, ar vienīgo nosacījumu, ka pabalsta pieprasītāja invaliditāte ir ilgstoša. Tomēr pabalsta pieprasītājs nevar pieprasīt ilgtermiņa darbnespējas pabalstu jau no paša sākuma, pat ja, ņemot vērā invaliditātes pastāvīgo vai ilgstošo raksturu, nav šaubu, ka viņam ir tiesības to saņemt. Tādējādi attiecībā uz pabalsta pieprasītāju, kuram ir šāda invaliditāte, īstermiņa darbnespējas pabalsts jauniešiem invalīdiem ir tikai sākotnējs posms, lai viņš pēc tā maksāšanas termiņa beigām varētu pieprasīt ilgtermiņa darbnespējas pabalsta piešķiršanu.

43 Tādējādi tādā gadījumā, kāds tiek aplūkots pamata lietā, kur pieprasītājam ir pastāvīga vai ilgstoša invaliditāte, īstermiņa un ilgtermiņa darbnespējas pabalsts jauniešiem invalīdiem noteikti ietver kontinuitātes iezīmes.

44 Iesniedzējtiesa uzsver, ka īstermiņa un ilgtermiņa darbnespējas pabalsti, neraugoties uz to piemērošanas noteikumiem, rada vienotu pabalstu.

45 Tādējādi pamata lietā aplūkotajā gadījumā, kad jau kopš pieteikuma iesniegšanas brīža ir skaidrs, ka pabalsta pieprasītājam ir pastāvīga vai ilgstoša invaliditāte, īstermiņa darbnespējas pabalsts jauniešiem invalīdiem, ņemot vērā pastāvošo kontinuitāti starp minēto pabalstu un ilgtermiņa darbnespējas pabalstu, ietver invaliditātes pabalstam raksturīgās iezīmes Regulas Nr. 1408/71 4. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē.

46 Šo secinājumu apstiprina gan īstermiņa darbnespējas pabalsta jauniešiem invalīdiem priekšmets un mērķis, gan aprēķināšanas pamats un tā piešķiršanas nosacījumi (pēc analoģijas skat. 1983. gada 5. jūlija spriedumu lietā 171/82 *Valentini*, *Recueil*, 2157. lpp., 13. punkts, un iepriekš minētos spriedumus lietā *De Cuyper*, 25. punkts, un lietā *Petersen*, 21. punkts).

47 Vispirms attiecībā uz īstermiņa darbnespējas pabalsta jauniešiem invalīdiem priekšmetu un mērķi ir jānorāda, ka šis pabalsts ir aizstājis pabalstu smagas invaliditātes gadījumā. Šī pabalsta saņēmēji ir personas vecumā no 16 līdz 25 gadiem, kuras nespēj strādāt slimības vai invaliditātes dēļ.

48 Tomēr personas, kuras ir tiesīgas saņemt likumā noteikto slimības pabalstu, atbilstoši *SSCBA* 12. pielikuma 1. punktam nevar saņemt minēto pabalstu. Tādējādi personas, kuras nevar strādāt, jo viņu veselība uz laiku ir pasliktinājusies, un kuras vienlaicīgi atbilst nosacījumiem, lai saņemtu gan likumā noteikto slimības pabalstu, gan īstermiņa darbnespējas pabalstu jauniešiem invalīdiem, parasti saņem pirmo, nevis otro minēto pabalstu.

49 Turklāt no Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem izriet, ka minētais pabalsts ir paredzēts, lai sniegtu tā pieprasītājam finanšu līdzekļus, kas viņam ļautu sevi uzturēt. Iesniedzējtiesa šajā ziņā precizē, ka atšķirībā no slimības pabalsta īstermiņa darbnespējas pabalsta jauniešiem invalīdiem mērķis, ņemot vērā, ka lielākā daļa personu, kuras saņem šo pabalstu, tai skaitā prasītāja pamata lietā, nekad nav strādājušas, nav aizstāt ienākumus laikā, kad tie netiek gūti. Tādējādi saskaņā ar minētās tiesas viedokli nav ne ienākumu, kurus varētu aizstāt, ne arī ienākumu gūšanas pārtraukšanas.

50 Turklāt, kas attiecas uz minētā pabalsta piešķiršanas nosacījumiem, tie saskaņā ar *SSCBA* 30.A panta 2.A punktu galvenokārt attiecas uz pieprasītāja vecumu, viņa nespēju strādāt, to, ka viņš nav persona, kas iegūst izglītību pilna laika [programmā], kā arī uz prasībām saistībā ar dzīvesvietu un uzturēšanos Lielbritānijā. Šai ziņā ir jānorāda, ka šie nosacījumi nemainās atkarībā no tā, vai persona pieprasa īstermiņa vai ilgtermiņa darbnespējas pabalstu jauniešiem invalīdiem. Ilgtermiņa darbnespējas pabalsts ir īstermiņa darbnespējas pabalsta turpinājums, un nav atkārtoti jāpierāda, ka minētie nosacījumi ir izpildīti, ja darbnespēja turpinās.

51 Visbeidzot, runājot par īstermiņa vai ilgtermiņa darbnespējas pabalsta jauniešiem invalīdiem aprēķina bāzes noteikšanu, jānorāda, ka šis ir iknedēļas pabalsts, kura apmērs nav atkarīgs ne no tā saņēmēja līdzekļiem, ne no iemaksu stāvokļa. Šis apmērs

tiek noteikts saskaņā ar trīs likmēm, kas piemērojamas attiecīgi laikposma, kad tiek maksāts īstermiņa darbnespējas pabalsts jauniešiem invalīdiem, pirmajā pusē, šī laikposma otrajā pusē un ilgtermiņa darbnespējas pabalsta maksāšanas laikā.

52 Tas, ka īstermiņa vai ilgtermiņa darbnespējas pabalstam jauniešiem invalīdiem tiek piemērotas dažādas likmes, nav pietiekami, lai secinātu, ka pabalsta raksturs mainās atkarībā no tam piemērojamās likmes, jo, kā šajā gadījumā, viena īstermiņa darbnespējas pabalsta jauniešiem invalīdiem ietvaros, kā tas izriet no iepriekšējā punkta, ir divas likmes. Katrā ziņā ir jāuzsver, ka īstermiņa un ilgtermiņa darbnespējas pabalsti, kā tas izriet no šī sprieduma 44. punkta, neraugoties uz to iekšējo struktūru, rada vienotu pabalstu.

53 Tādējādi ir jākonstatē, ka gan no īstermiņa vai ilgtermiņa darbnespējas pabalsta priekšmeta un mērķa, gan no to piešķiršanas nosacījumiem izriet, ka tādā situācijā, kāda tiek aplūkota pamata lietā, kad jau kopš pieteikuma iesniegšanas ir skaidrs, ka pieprasītājam ir pastāvīga vai ilgstoša invaliditāte, un neraugoties uz to, ka minētais pabalsts tiek maksāts divos secīgos posmos, tas tieši attiecas uz Regulas Nr. 1408/71 4. panta 1. punkta b) apakšpunktā paredzēto invaliditātes risku.

54 Ņemot vērā iepriekš minēto, uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka pamata lietā aplūkotais īstermiņa darbnespējas pabalsts jauniešiem invalīdiem ir invaliditātes pabalsts Regulas Nr. 1408/71 4. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē, ja ir skaidrs, ka pieteikuma iesniegšanas dienā pieprasītājam ir pastāvīga vai ilgstoša invaliditāte.

Par otro jautājumu

55 Ņemot vērā uz pirmo jautājumu sniegto atbildi, uz otro jautājumu nav jāatbild.

Par trešo jautājumu

56 Uzdodot trešo jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai, pieņemot, ka pamata lietā aplūkotais īstermiņa darbnespējas pabalsts jauniešiem invalīdiem būtu jāuzskata par invaliditātes pabalstu, Regulas Nr. 1408/71 10. panta 1. punkta pirmā daļa ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to netiek pieļauts, ka dalībvalsts piešķir minēto pabalstu ar nosacījumu, ka pieprasītāja parastā dzīvesvieta un iepriekšējā uzturēšanās vieta ir minētajā dalībvalstī.

57 No iesniedzējtiesas lēmuma izriet, ka īstermiņa darbnespējas pabalsta jauniešiem invalīdiem piešķiršana ir atkarīga no trim kumulatīviem nosacījumiem, proti:

— pieprasītāja parastā dzīvesvieta ir Lielbritānijā;

— šī persona ir uzturējusies Lielbritānijā laikposmā vai vairākos laikposmos, kas kopā veido vismaz 26 nedēļas 52 nedēļu laikā tieši pirms dienas, kad iesniegts pieteikums par attiecīgā pabalsta saņemšanu, un

— attiecīgajā dienā šī persona atrodas Lielbritānijā.

58 Jāprecizē, ka šie nosacījumi attiecas uz aplūkotā pabalsta iegūšanu, nevis uz tā saglabāšanu.

Par nosacījumu attiecībā uz parasto dzīvesvietu

59 Tādējādi, kā izriet no atbildes uz pirmo jautājumu, īstermiņa darbnespējas pabalsts jauniešiem invalīdiem pamata lietā esošajos apstākļos ir jāuzskata par invaliditātes pabalstu Regulas Nr. 1408/71 piemērošanas nolūkiem. Tā kā tas ir invaliditātes pabalsts, uz to attiecas šīs regulas 10. panta piemērošanas joma. Saskaņā ar šīs tiesību normas 1. punkta pirmo daļu, "izņemot gadījumus, kad šajā regulā paredzēts citādi, invaliditātes, [..] pabalstus, kas iegūti saskaņā ar vienas vai vairāku dalībvalstu tiesību aktiem, nevar nekādā veidā samazināt, pārveidot, apturēt, atsaukt vai konfiscēt tāda iemesla dēļ, ka to saņēmējs dzīvo citā dalībvalstī, kas nav tā dalībvalsts, kurā atrodas institūcija, kura ir atbildīga par to maksāšanu".

60 Šajā ziņā Apvienotās Karalistes valdība norāda, ka ar Regulu Nr. 1408/71 tiek ieviesta tāda koordinācijas sistēma, kuras ietvaros dalībvalstis saglabā pilnvaras paredzēt nosacījumus attiecībā uz sociālā nodrošinājuma pabalstu piešķiršanu, ja vien šie nosacījumi nerada nekāda veida diskrimināciju Savienības strādnieku starpā. Tādējādi šī regula ļaujot nošķirt pabalsta iegūšanu, no vienas puses, un jau iegūta pabalsta saglabāšanu, no otras puses. Minētās regulas 10. panta 1. punkta pirmās daļas formulējums apstiprinot, ka šim noteikumam neesot nekādas ietekmes uz nosacījumiem tiesību uz invaliditātes pabalstu iegūšanai.

61 Šis arguments nav atbalstāms. Kā Tiesa jau ir norādījusi, Regulas Nr. 1408/71 10. panta mērķis ir aizsargāt ieinteresētās personas no zaudējumiem, kas varētu rasties, ja šīs

personas mainītu savu dzīvesvietu no vienas dalībvalsts uz citu. No šī principa izriet ne tikai, ka ieinteresētā persona tiesības saņemt minētajā pantā noteiktos pabalstus, kas tiek saņemti saskaņā ar vienas vai vairāku dalībvalstu tiesību aktiem, saglabā pat pēc tam, kad ir mainījusi savu dzīvesvietu uz citu dalībvalsti, bet arī, ka šādu tiesības iegūšanu tai nevar atteikt tikai tāpēc, ka persona nedzīvo valstī, kurā atrodas institūcija, kura ir atbildīga par pabalsta maksāšanu (šajā ziņā skat. Tiesas 1973. gada 7. novembra spriedumu lietā 51/73 *Smieja*, *Recueil*, 1213. lpp., 20.–22. punkts; 1982. gada 10. jūnija spriedumu lietā 92/81 *Camera*, *Recueil*, 2213. lpp., 14. punkts, kā arī 1987. gada 24. februāra spriedumu apvienotajās lietās no 379/85 līdz 381/85 un 93/86 *Giletti* u.c., *Recueil*, 955. lpp., 15. punkts).

62 Turklāt Tiesai jau ir bijusi iespēja lemt, ka tas, ka šajā pantā paredzēto tiesību uz pabalstiem saglabāšanu var liegt, pamatojoties tikai uz to, ka attiecīgā persona nedzīvo tajā dalībvalstī, kurā atrodas institūcija, kura ir atbildīga par pabalsta maksāšanu, pretēji tam, ko apgalvo Apvienotās Karalistes valdība, ir pretrunā minētajam 10. pantam (1991. gada 20. jūnija spriedums lietā C-356/89 *Newton*, *Recueil*, I-3017. lpp., 23. punkts).

63 Turklāt, ja Regulas Nr. 1408/71 10. panta 1. punkta pirmajā daļā ietvertā principa par atteikšanos no nosacījuma par dzīvesvietu piemērošana būtu atkarīga no tā, vai šādi nosacījumi ir noteikti valsts tiesiskajā regulējumā kā nosacījums šajā tiesību normā uzskaitīto pabalstu saņemšanai vai kā nosacījums šo pabalstu saglabāšanai, tas nozīmētu, ka dalībvalstis varētu mazināt šī principa lietderīgo iedarbību, izvēloties to paredzētos nosacījumus par dzīvesvietu kvalificēt drīzāk kā nosacījumus šo pabalstu saņemšanai, nevis kā nosacījumus to saglabāšanai, lai uz minēto pabalstu neattiektos minētā principa piemērošanas joma.

64 Tas, ka īstermiņa darbnespējas pabalsts jauniešiem invalīdiem ir pabalsts, kas nav atkarīgs no iemaksām, jo to piešķir neatkarīgi no pabalsta pieprasītāju veiktajām iemaksām, neatspēko iepriekš minēto analīzi.

65 No Regulas Nr. 1408/71 4. panta 2. punkta izriet, ka šo regulu piemēro visām — gan no iemaksām atkarīgām, gan neatkarīgām — sociālā nodrošinājuma sistēmām.

66 Turklāt Regulas Nr. 1408/71 10. panta 1. punkta pirmajā daļā atbildīgajām iestādēm ir vispārēji liegts jebkādi samazināt, pārveidot, apturēt, atsaukt vai konfiscēt invaliditātes pabalstus tāda iemesla dēļ, ka to saņēmējs dzīvo citā dalībvalstī, kas nav tā dalībvalsts, kurā atrodas institūcija, kas ir atbildīga par to maksāšanu. Vienīgie šie aizlieguma izņēmumi ir skaidri paredzēti Savienības tiesiskajā regulējumā (šajā ziņā skat. iepriekš minēto spriedumu apvienotajās lietās *Giletti* u.c., 16. punkts).

67 Šāds izņēmums ir paredzēts Regulas Nr. 1408/71 10.a pantā. Šajā noteikumā ir paredzēts, ka personas, kam piemēro šo regulu, no iemaksām neatkarīgos pabalstus, kas minēti šīs regulas 4. panta 2.a punktā, var saņemt tikai tajā dalībvalstī, kurā tās dzīvo, un saskaņā ar šīs valsts tiesību aktiem, ciktāl šie pabalsti ir minēti šīs pašas regulas IIa pielikumā. Tomēr īstermiņa darbnespējas pabalsts jauniešiem invalīdiem šajā pielikumā nav minēts. Tādējādi pamata lietā aplūkotajam pabalstam nav piemērojams Regulas Nr. 1408/71 10.a pantā paredzētais princips, saskaņā ar kuru speciālie, no iemaksām neatkarīgie pabalsti nav pārnesami.

68 Tā kā neviens cits minētās regulas nosacījums neatļauj dalībvalstīm tādā situācijā, kādā ir L. Stjuarte, atkāpties no šīs pašas regulas 10. panta 1. punkta pirmās daļas principa par atteikšanos no nosacījuma par dzīvesvietu, no tā izriet, ka invaliditātes pabalstus principā var pārnest uz citu dalībvalsti, kas nav tā dalībvalsts, kurā atrodas institūcija, kas ir atbildīga par to maksāšanu (šajā ziņā skat. 1997. gada 4. novembra spriedumu lietā C-20/96 *Snares*, *Recueil*, I-6057. lpp., 40. punkts, un iepriekš minēto spriedumu lietā *Petersen*, 38. punkts).

69 Tādējādi īstermiņa darbnespējas pabalstam jauniešiem invalīdiem ir jāpiemēro minētajā 10. panta 1. punkta pirmajā daļā paredzētais princips par atteikšanos no nosacījuma par dzīvesvietu, kam, kā tas izriet no šī sprieduma 61. un 62. punkta, ir pretrunā, ka šajā tiesību normā paredzēto tiesību uz pabalstiem saglabāšanu var liegt, pamatojoties tikai uz to, ka pieprasītājs nedzīvo tajā dalībvalstī, kurā atrodas institūcija, kas ir atbildīga par pabalstu maksāšanu.

70 Tādējādi tas, ka tiesību uz īstermiņa darbnespējas pabalstu jauniešiem invalīdiem iegūšana ir atkarīga no tā, vai ir izpildīts nosacījums par parasto dzīvesvietu kompetentās dalībvalsts teritorijā, ir pretrunā Regulas Nr. 1408/71 10. panta 1. punkta pirmajai daļai.

Par nosacījumu attiecībā uz iepriekšējo uzturēšanos

71 Prasītāja pamata lietā un Komisija uzskata, ka Regulas Nr. 1408/71 10. panta 1. punkta pirmajai daļai ir pretrunā ne tikai nosacījums par parasto dzīvesvietu kompetentās dalībvalsts teritorijā, bet arī nosacījums par iepriekšēju uzturēšanos šajā teritorijā. Prasītāja pamata lietā un Komisija uzskata, ka nav pamata nodalīt šos divus nosacījumus, jo nosacījums attiecībā uz iepriekšēju uzturēšanos ir jāuzskata par nosacījumu par pagaidu dzīvesvietu, ciktāl ar to tiek pieprasīts, lai pabalsta pieprasītājs konkrētu laikposmu uzturētos Lielbritānijā.

72 Šai ziņā ir jānorāda, ka Regulas Nr. 1408/71 10. panta 1. punkta pirmajā daļā, kā tas izriet no tās virsraksta, ir paredzēti nosacījumi par dzīvesvietu. Tomēr, piemērojot minēto regulu, jēdziens "dzīvesvieta" atbilstoši tās 1. panta h) punktam nozīmē "parasto dzīvesvietu".

73 Tiesa, atsevišķos gadījumos nosacījumu par iepriekšējo uzturēšanos praksē var pielīdzināt nosacījumam par parasto dzīvesvietu, tostarp, ja saskaņā ar šādu nosacījumu tiek pieprasīts, lai persona attiecīgās dalībvalsts teritorijā būtu uzturējusies ilgu laika posmu, un/vai, ja minētais nosacījums ir jāpilda visu attiecīgā pabalsta saņemšanas laiku. Tomēr šādā gadījumā Regulas Nr. 1408/71 10. panta 1. punkta pirmajai daļai ir pretrunā arī nosacījums par iepriekšējo uzturēšanos tiktāl, ciktāl to var pielīdzināt nosacījumam par dzīvesvietu šīs tiesību normas izpratnē.

74 Šajā situācijā un kā izriet no šī sprieduma 17. un 57. punkta, nosacījums, ka Lielbritānijā ir jāuzturas laika posmā vai vairākos laika posmos, kas kopā veido vismaz 26 nedēļas 52 nedēļu laika posmā tieši pirms pieteikuma par attiecīgā pabalsta saņemšanu iesniegšanas dienas, ir jāizpilda tikai šī pieteikuma izdarīšanas brīdī. Tā kā nosacījums par iepriekšējo uzturēšanos tādējādi nepārprotami nav "nosacījums par dzīvesvietu" Regulas Nr. 1408/71 10. panta 1. punkta pirmās daļas izpratnē, ir jāpārbauda tā atbilstība citām piemērojamajām Savienības tiesību normām.

75 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka ar Regulu Nr. 1408/71 nav nodibināta kopēja sociālā nodrošinājuma sistēma, bet gan tiek ļauts pastāvēt dažādām valstu sistēmām un vienīgi paredzēts tās koordinēt (1988. gada 5. jūlija spriedums lietā 21/87 *Borowitz*, *Recueil*, 3715. lpp., 23. punkts; 2008. gada 3. aprīļa spriedums lietā C-331/06 *Chuck*, Krājums, I-1957. lpp., 27. punkts, un iepriekš minētais spriedums lietā *Petersen*, 41. punkts). Tādējādi atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai dalībvalstis patur savas tiesības pielāgot valsts sociālā nodrošinājuma sistēmu (šajā ziņā skat. 1984. gada 7. februāra spriedumu lietā 238/82 *Duphar* u.c., *Recueil*, 523. lpp., 16. punkts; 1997. gada 17. jūnija spriedumu lietā C-70/95 *Sodemare* u.c, *Recueil*, I-3395. lpp., 27. punkts, un 2008. gada 1. aprīļa spriedumu lietā C-212/06 *Gouvernement de la Communauté française* un *Gouvernement wallon*, Krājums, I-1683. lpp., 43. punkts).

76 Tādējādi, ja nepastāv saskaņošana Savienības līmenī, tad katras dalībvalsts tiesību aktos ir jānosaka, pirmkārt, tiesību vai pienākuma pievienoties kādai sociālā nodrošinājuma sistēmai nosacījumi un, otrkārt, nosacījumi, kas piešķir tiesības saņemt pabalstus (1998. gada 28. aprīļa spriedums lietā C-158/96 *Kohll*, *Recueil*, I-1931. lpp., 18. punkts un tajā minētā judikatūra).

77 Īstenojot šīs pilnvaras, dalībvalstīm tomēr ir jāievēro Savienības tiesības, it īpaši LESD paredzētie noteikumi par brīvu pārvietošanos un uzturēšanos dalībvalstu teritorijā, kas attiecas uz visiem Savienības pilsoņiem (pēc analoģijas skat. 2004. gada 29. aprīļa spriedumu lietā C-224/02 *Pusa*, *Recueil*, I-5763. lpp., 19. punkts, kā arī 2006. gada 26. oktobra spriedumu lietā C-192/05 *Tas-Hagen* un *Tas*, Krājums, I-10451. lpp., 22. punkts).

78 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka LESD 20. pantā ir paredzēts, ka ikviena persona, kam ir kādas dalībvalsts pilsonība, ir Savienības pilsonis (tostarp skat. 2002. gada 11. jūlija spriedumu lietā C-224/98 *D'Hoop*, *Recueil*, I-6191. lpp., 27. punkts, un 2011. gada 8. marta spriedumu lietā C-34/09 *Ruiz Zambrano*, Krājums, I-1177. lpp., 40. punkts). Šāds statuss ir prasītājai pamata lietā, kurai ir dalībvalsts pilsonība.

79 Jānorāda, ka, pat ja formāli iesniedzējtiesa savu jautājumu ir ierobežojusi ar Regulas Nr. 1408/71 interpretāciju, šāds apstāklis nav šķērslis, lai Tiesa sniegtu valsts tiesai Savienības tiesību interpretāciju, kas tai var būt noderīga, izskatot lietu, neatkarīgi no tā, vai šī tiesa sava jautājuma formulējumā uz tām ir atsaukusies (šajā ziņā skat. 1990. gada 12. decembra spriedumu lietā C-241/89 *SARPP*, *Recueil*, I-4695. lpp., 8. punkts; 2006. gada 21. februāra spriedumu lietā C-152/03 *Ritter-Coulais*, Krājums, I-1711. lpp., 29. punkts, un 2007. gada 26. aprīļa spriedumu lietā C-392/05 *Alevizos*, Krājums, I-3505. lpp., 64. punkts).

80 Savienības pilsoņa statuss ir dalībvalstu pilsoņu pamatstatuss, kas tiem pilsoņiem, kuri atrodas vienādā situācijā, neatkarīgi no viņu pilsonības un ievērojot izņēmumus, kas šajā ziņā ir paredzēti, Līguma *ratione materiae* piemērošanas jomā ļauj baudīt vienādu tiesisko režīmu (šajā ziņā skat. 2001. gada 20. septembra spriedumu lietā C-184/99 *Grzelczyk*, *Recueil*, I-6193. lpp., 31. punkts; iepriekš minēto spriedumu lietā *D'Hoop*, 28. punkts, un 2009. gada 23. aprīļa spriedumu lietā C-544/07 *Rüffler*, Krājums, I-3389. lpp., 62. punkts).

81 To situāciju vidū, kas ietilpst Savienības *ratione materiae* tiesību piemērošanas jomā, ir situācijas, kuras ir saistītas ar līgumos garantēto pamatbrīvību izmantošanu, tostarp tās, kas ir saistītas ar LESD 21. pantā paredzēto pārvietošanās un uzturēšanās brīvību dalībvalstu teritorijā (šajā ziņā skat. iepriekš minētos spriedumus lietā *Grzelczyk*, 33. punkts; lietā *D'Hoop*, 29. punkts, kā arī lietā *Rüffler*, 63. punkts un tajā minētā judikatūra).

82 Pamata lietā ir skaidrs, ka L. Stjuarte kā Savienības pilsone ir izmantojusi savu pārvietošanās un uzturēšanās brīvību citā dalībvalstī, nevis savā izcelsmes dalībvalstī.

83 Tiktāl, ciktāl uz Savienības pilsoni visās dalībvalstīs ir jāattiecina tāds pats tiesiskais režīms kā tas, kāds tiek piemērots šo dalībvalstu pilsoņiem, kuri atrodas tādā pašā situācijā, ar tiesībām brīvi pārvietoties nebūtu saderīgi, ka [pret Savienības pilsoni] dalībvalstī, kuras pilsonis viņš ir, varētu tikt piemērota mazāk labvēlīga attieksme nekā tad, ja viņš nebūtu izmantojis Līgumā paredzētās iespējas attiecībā uz tiesībām brīvi pārvietoties (iepriekš minētie spriedumi lietā *D'Hoop*, 30. punkts, un lietā *Pusa*, 18. punkts).

84 Šīs iespējas nebūtu pilnībā efektīvas, ja kādas dalībvalsts pilsoni no to izmantošanas varētu atturēt šķēršļi, ko viņam attiecībā uz uzturēšanās tiesībām citā dalībvalstī rada

valsts tiesiskais regulējums, sodot viņu par to, ka viņš tās ir izmantojis (šajā ziņā skat. iepriekš minētos spriedumus lietā *D'Hoop*, 31. punkts; lietā *Pusa*, 19. punkts, un lietā *Tas-Hagen* un *Tas*, 30. punkts; 2008. gada 4. decembra spriedumu lietā C-221/07 *Zablocka-Weyhermüller*, Krājums, I-9029. lpp., 34. punkts, kā arī iepriekš minēto spriedumu lietā *Rüffler*, 65. punkts).

85 Tāds tiesiskais regulējums, kāds tiek aplūkots pamata lietā, kurā ir noteikts, ka tiesības saņemt īstermiņa darbnespējas pabalstu jauniešiem invalīdiem ir atkarīgas no iepriekšējās uzturēšanās, pēc savas būtības var atturēt pabalsta pieprasītājus, kā, piemēram, prasītāju pamata lietā, izmantot savas pārvietošanās un uzturēšanās tiesības, pametot dalībvalsti, kuras pilsoņi tie ir, lai iekārtotos uz dzīvi citā dalībvalstī. Ja pabalsta pieprasītāji, kuri nav izmantojuši iespējas, ko sniedz Līgums attiecībā uz pārvietošanos un uzturēšanos, var viegli izpildīt iepriekš minēto nosacījumu, tā tas nav to pabalsta pieprasītāju situācijā, kuri iespējas ir izmantojuši. Tādējādi pastāv liela varbūtība, ka pēdējie minētie, tāpēc ka viņi ir iekārtojušies uz dzīvi citā dalībvalstī, neatbildīs iepriekš minētajam nosacījumam.

86 Līdzīgs valsts tiesiskais regulējums, kas ir nelabvēlīgs atsevišķiem dalībvalsts pilsoņiem tikai tādēļ, ka viņi ir izmantojuši savas tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties citā dalībvalstī, ir LESD 21. panta 1. punktā ikvienam Savienības pilsonim atzīto brīvību ierobežojums (skat. iepriekš minētos spriedumus lietā *D'Hoop*, 35. punkts; lietā *Pusa*, 20. punkts; lietā *De Cuyper*, 39. punkts, un lietā *Rüffler*, 73. punkts).

87 Šādu ierobežojumu no Savienības tiesību viedokļa var attaisnot tikai tad, ja tas ir pamatots ar objektīviem apsvērumiem, kas nav atkarīgi no attiecīgo personu pilsonības un ir samērīgi ar mērķi, ko valsts tiesībās leģitīmi tiek gribēts sasniegt (skat. iepriekš minētos spriedumus lietā *De Cuyper*, 40. punkts; lietā *Tas-Hagen* un *Tas*, 33. punkts; lietā *Zablocka-Weyhermüller*, 37. punkts, kā arī lietā *Rüffler*, 74. punkts).

88 Apvienotās Karalistes valdība šajā ziņā uzskata, ka pastāv objektīvs pamatojums, kas ļauj noteikt, ka tiesības saņemt īstermiņa darbnespējas pabalstu jauniešiem invalīdiem ir atkarīgas no iepriekšējās uzturēšanās kompetentajā dalībvalstī. Tādējādi valsts tiesiskā regulējuma mērķim būtu jābūt garantēt, pirmkārt, pastāvīgas saiknes esamību starp šo dalībvalsti un pabalsta saņēmēju un, otrkārt, valsts sociālā nodrošinājuma sistēmas finanšu līdzsvaru.

89 Tiesa jau ir nolēmusi, ka ir tiesiska valsts likumdevēja vēlme nodrošināt faktiskas saiknes esamību starp pabalsta pieprasītāju un kompetento dalībvalsti (šajā ziņā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *D'Hoop*, 38. punkts; 2004. gada 23. marta spriedumu lietā C-138/02 *Collins*, *Recueil*, I-2703. lpp., 67. punkts), kā arī garantēt valsts sociālā nodrošinājuma sistēmas finanšu līdzsvaru (šajā ziņā skat. iepriekš minētos spriedumus lietā *Kohll*, 41. punkts, un lietā *Petersen*, 57. punkts).

90 No tā izriet, ka tāda valsts tiesiskā regulējuma, kāds tiek aplūkots pamata lietā, mērķi, kas ir paredzēti, lai radītu faktisku saikni starp īstermiņa darbnespējas pabalsta jauniešiem invalīdiem pieprasītāju un kompetento dalībvalsti, tāpat kā lai saglabātu valsts sociālā nodrošinājuma sistēmas finanšu līdzsvaru, principā ir leģitīmi mērķi, ar kuriem var attaisnot LESD 21. pantā noteikto tiesību uz brīvu pārvietošanos un uzturēšanos ierobežojumus.

91 Apvienotās Karalistes valdība turklāt uzsver, ka nosacījums par iepriekšēju uzturēšanos kompetentās dalībvalsts teritorijā, ņemot vērā izvirzīto mērķi, ir samērīgs tiktāl, ciktāl tiek pieprasīts tikai īss, pavisam 26 nedēļu uzturēšanās laikposms. Turklāt pabalsta pieprasītājam šis nosacījums esot jāizpilda līdz pieteikuma iesniegšanas brīdim. Citiem vārdiem runājot, saskaņā ar minētās valdības teikto nav cita līdzekļa, kas ļautu

vienlaicīgi konstatēt, ka pastāv pietiekama saikne ar Apvienoto Karalisti, un aizsargāt sociālā nodrošinājuma sistēmas integritāti.

92 Apstākļos, kādi ir pamata lietā, kur tādu tiesību uz pabalstu iegūšana, kas ir no iemaksām neatkarīgs pabalsts, nav atkarīga no nosacījumiem par iemaksām, par leģitīmu var uzskatīt, ka dalībvalsts piešķir tādu pabalstu tikai brīdī, kad tiek konstatēts, ka pieprasītājs ir nodibinājis faktisku saikni ar kompetento dalībvalsti.

93 Šādas saiknes pastāvēšana varētu tikt pārbaudīta, arī konstatējot, ka attiecīgā persona saprātīgu laika posmu tiešām ir atradusies šajā dalībvalstī.

94 Šajā gadījumā nosacījums attiecībā uz iepriekšēju uzturēšanos kompetentajā dalībvalstī saskaņā ar valsts tiesisko regulējumu ir tāds, ka, lai varētu saņemt īstermiņa darbnespējas pabalstu jauniešiem invalīdiem, prasītājam ir jāuzturas Lielbritānijā laika posmā vai vairākos laika posmos, kas kopā veido vismaz 26 nedēļas 52 nedēļu laika posmā tieši pirms pieteikuma iesniegšanas dienas. Turklāt saskaņā ar *SSIBR* 16. panta 6. punktu un Apvienotās Karalistes valdības norādīto pietiek, ja šis nosacījums par iepriekšēju uzturēšanos ir izpildīts pieteikuma iesniegšanas laikā.

95 Pat ja ir taisnība, ka minētā nosacījuma piemērošanas noteikumi paši par sevi nav nesaprātīgi, tomēr ir jānorāda, ka tie ir ļoti ekskluzīvi. Nosakot īpašus iepriekšējās uzturēšanās laika posmus kompetentajā dalībvalstī, nepamatoti priekšplānā tiek izvirzīts viens elements, kas nebūt neliecina par īstermiņa darbnespējas pabalsta jauniešiem invalīdiem prasītāja reālu un faktisku saikni ar minēto dalībvalsti, izslēdzot visus pārējos raksturīgos elementus. Tādējādi tas pārsniedz to, kas ir nepieciešams

izvirzītā mērķa sasniegšanai (pēc analoģijas skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *D'Hoop*, 39. punkts).

96 Nevar izslēgt, ka šādas saiknes esamību var konstatēt, ņemot vērā arī citus raksturīgos elementus.

97 Šie elementi, pirmkārt, ir jāmeklē attiecībās, kas pastāv starp pabalsta pieprasītāju un kompetentās dalībvalsts sociālā nodrošinājuma sistēmu. Šajā ziņā no iesniedzējtiesas lēmuma izriet, ka prasītāja pamata lietā saskaņā ar Apvienotās Karalistes tiesību aktiem jau saņem invaliditātes iztikas pabalstu.

98 Turklāt no minētā lēmuma izriet, ka attiecībā uz prasītāju pamata lietā tiek veiktas iemaksas Lielbritānijas sociālās apdrošināšanas fondā, kuras katru nedēļu tiek pievienotas viņas valsts sociālās apdrošināšanas kontam.

99 No tā izriet, ka L. Stjuarte zināmā veidā jau ir saistīta ar attiecīgo valsts sociālā nodrošinājuma sistēmu.

100 Otrkārt, citi elementi, kas varētu pierādīt, ka pastāv faktiska saikne starp pabalsta pieprasītāju un kompetento dalībvalsti, var rasties pieprasītāja ģimenes kontekstā. Pamata lietā aplūkotajā lietā ir skaidrs, ka L. Stjuarte, kura savas invaliditātes dēļ nevar pati rīkoties, joprojām ir atkarīga no saviem vecākiem, kuri par viņu rūpējas un pārstāv

viņu attiecībās ar ārpasauli. Gan L. Stjuartes māte, gan tēvs saņem vecuma pensiju saskaņā ar Apvienotās Karalistes tiesību aktiem. Turklāt L. Stjuartes tēvs pirms aiziešanas pensijā veica profesionālo darbību šajā dalībvalstī, savukārt viņas māte — arī atbilstoši šīs pašas dalībvalsts tiesību aktiem — agrāk saņēma darbnespējas pabalstu.

101 Visbeidzot, ir skaidrs, ka prasītāja pamata lietā, Lielbritānijas pilsone, ievērojamu daļu savas dzīves ir pavadījusi Apvienotajā Karalistē.

102 Elementi, kas minēti šī sprieduma 97.–101. punktā, šķiet, var pierādīt, ka pastāv faktiska un pietiekama saikne starp prasītāju pamata lietā un kompetento dalībvalsti.

103 Iepriekš minētie apsvērumi tikpat labi var tikt ņemti vērā attiecībā uz mērķi nodrošināt valsts sociālā nodrošinājuma sistēmas finanšu līdzsvaru. Nepieciešamība nodibināt faktisku un pietiekamu saikni starp pabalsta pieprasītāju un kompetento dalībvalsti ļauj minētajai valstij nodrošināt, lai ekonomiskais slogs, kas saistās ar pamata lietā aplūkotā pabalsta maksāšanu, nekļūtu nesamērīgs.

104 Tādējādi tāds valsts tiesiskais regulējums, kāds tiek aplūkots pamata lietā, saskaņā ar kuru, lai iegūtu tiesības saņemt īstermiņa darbnespējas pabalstu jauniešiem invalīdiem, ir jāizpilda nosacījums par iepriekšēju uzturēšanos kompetentās dalībvalsts teritorijā, izslēdzot visus pārējos elementus, kas ļauj konstatēt faktisku saikni starp pieprasītāju un šo dalībvalsti, pārsniedz to, kas ir nepieciešams izvirzītā mērķa sasniegšanai, un rada nepamatotu visiem Savienības pilsoņiem LESD 21. panta 1. punktā noteikto brīvību ierobežojumu.

Par nosacījumu par uzturēšanos pieteikuma iesniegšanas brīdī

105 No iesniedzējtiesas lēmuma izriet, ka prasītājas pamata lietā pieteikums saņemt īstermiņa darbnespējas pabalstu jauniešiem invalīdiem tika noraidīts tāpēc, ka viņa sava pieteikuma iesniegšanas brīdī neatradās valsts teritorijā. Šajos apstākļos, lai arī trešā jautājuma formulējumā skaidri nav paredzēts šis uzturēšanās nosacījums, valstu tiesu un Tiesas sadarbības procedūrā, kas izveidota ar LESD 267. pantu, Tiesai ir jāizskata minētais nosacījums, lai sniegtu valsts tiesai noderīgu atbildi, kas ļautu tai izspriest lietu, kura iesniegta izskatīšanai šajā tiesā (tostarp skat. 1997. gada 17. jūlija spriedumu lietā C-334/95 *Krüger*, *Recueil*, I-4517. lpp., 22. punkts; 2000. gada 28. novembra spriedumu lietā C-88/99 *Roquette Frères*, *Recueil*, I-10465. lpp., 18. punkts, kā arī 2002. gada 11. jūlija spriedumu lietā C-62/00 *Marks & Spencer*, *Recueil*, I-6325. lpp., 32. punkts).

106 Šai ziņā ir jānorāda, ka nosacījums par klātbūtni kompetentajā dalībvalstī pieteikuma iesniegšanas brīdī, ņemot vērā šī sprieduma 80. līdz 87. punktā ietvertos iemeslus, rada LESD 21. panta 1. punktā visiem Savienības pilsoņiem noteikto brīvību ierobežojumu.

107 Saskaņā ar Savienības tiesībām šādu ierobežojumu var attaisnot tikai tad, ja tas ir piemērots, lai sasniegtu valsts tiesībās likumīgi izvirzītu mērķi.

108 Tomēr minēto nosacījumu nevar kvalificēt kā līdzekli, kas ir piemērots šī sprieduma 89. punktā noteikto mērķu sasniegšanai. Tas, ka pieprasītājs atrodas kompetentās dalībvalsts teritorijā laikā, kad viņš iesniedz savu pieteikumu, ar kuru viņš lūdz piešķirt īstermiņa darbnespējas pabalstu jauniešiem invalīdiem, neļauj ne noteikt, ka pastāv faktiska saikne starp šo pieprasītāju un kompetento dalībvalsti, ne arī nodrošina valsts sociālā nodrošinājuma sistēmas finanšu līdzsvaru.

109 No tā izriet, ka nosacījums par uzturēšanos kompetentās dalībvalsts teritorijā pieteikuma iesniegšanas brīdī, kuram jābūt izpildītam, lai iegūtu īstermiņa darbnespējas pabalstu jauniešiem invalīdiem, rada nepamatotu LESD 21. panta 1. punktā visiem Savienības pilsoņiem noteikto brīvību ierobežojumu.

110 Ņemot vērā iepriekš minēto, uz trešo jautājumu ir jāatbild šādi:

— tas, ka dalībvalsts tāda īstermiņa darbnespējas pabalsta jauniešiem invalīdiem, kāds tiek aplūkots pamata lietā, saņemšanai paredz nosacījumu par pieprasītāja parasto dzīvesvietu tās teritorijā, ir pretrunā Regulas Nr. 1408/71 10. panta 1. punkta pirmajai daļai;

— LESD 21. panta 1. punktam ir pretrunā, ka dalībvalsts šāda pabalsta saņemšanai paredz nosacijumus:

— par pieteicēja iepriekšēju uzturēšanos tās teritorijā, izslēdzot visus pārējos elementus, kas ļauj konstatēt faktisku saikni starp pieprasītāju un šo dalībvalsti, un

— par pieteicēja uzturēšanos tās teritorijā pieteikuma iesniegšanas brīdī.

Par tiesāšanās izdevumiem

111 Attiecībā uz pamata lietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (otrā palāta) nosprież:

1) pamata lietā aplūkotais īstermiņa darbnespējas pabalsts jauniešiem invalīdiem ir invaliditātes pabalsts Padomes 1971. gada 14. jūnija Regulas (EEK) Nr. 1408/71 par sociālā nodrošinājuma sistēmu piemērošanu darbiniekiem, pašnodarbinātām personām un viņu ģimenēm, kas pārvietojas Kopienā, redakcijā, kas grozīta un atjaunināta ar Padomes 1996. gada 2. decembra Regulu (EK) Nr. 118/97 un kas grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2005. gada 13. aprīļa Regulu (EK) Nr. 647/2005, 4. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē, ja ir skaidrs, ka pieteikuma iesniegšanas dienā pieprasītājam ir pastāvīga vai ilgstoša invaliditāte;

2) minētajā Regulas Nr. 1408/71 redakcijā, kas grozīta ar Regulu Nr. 647/2005, 10. panta 1. punkta pirmajai daļai ir pretrunā, ka dalībvalsts tāda īstermiņa darbnespējas pabalsta jauniešiem invalīdiem, kāds tiek aplūkots pamata lietā, saņemšanai paredz nosacījumu par pieprasītāja parasto dzīvesvietu tās teritorijā.

LESD 21. panta 1. punktam ir pretrunā, ka dalībvalsts šāda pabalsta saņemšanai paredz nosacījumus:

— **par pieteicēja iepriekšēju uzturēšanos tās teritorijā, izslēdzot visus pārējos elementus, kas ļauj konstatēt faktisku saikni starp pieprasītāju un šo dalībvalsti, un**

— **par pieteicēja uzturēšanos tās teritorijā pieteikuma iesniegšanas brīdī.**

[Paraksti]